

מכתב שלמה אור סיון קבל

מכאן ומשם עירב ר"ת וכו' נ"כ ע"ן כש"ו בשם השור. והנה ביחס מראת הקשה על מה שאמר חז"ל מפני מה אין ישראל אומרים הלל בריה ויר"ב והשיב חקב"ה מלך שפארי חיים וסארי פתים פתוחים לפניו וישראל אמרו שירה וכו' וא"כ משמע דלא שייך שפחה לפניו וכאן אמר שראוי לשמות שבטותים שיוכח אותם חקב"ה. וכבר אמרתי בחירושי כמה אומנים ליישב זה וכעת אבאר באופן אחר קצת עממיש בחודשי בילדות על מ"ש במדרש דישאל וואה"ע נכנסין ומקטרינן בריה ואין אנו יודעים מי נצח ממה שישאל ויצאין ולוכדיהן כוונת שישאל נצח. ובזאתי הכוונה דעיקר קיסרון שלהם היו מי יסול בחלקו יתברך כמו דכחללת הכוראה נעשה הגורל ונסלו ישראל בחלבו יתברך כמיש יעטכ חבל נחלתו כמו כן בכל חסנת בריה כשהקב"ה מחדש עולמו היו נורל זה וואה"ע נכנסין ומקטרינן שישליך חקב"ה את ישראל ויבחר בהם ע"ש. ולפ"ו שני דברים יש לנו בריה אחד הנוגע בנינו לו ויתברך מה שכ"א חייב בעון עצמו והשני היו מה שאנו נידונים בכלל עם האומות מי יסול בחלקו יתברך. והנה ע"ן תרין סאנו נידונים מי יסול בחלקו יתברך בזה אנו בטוחין שבזוואי יוכי ישראל ברין בלי מסק אבל על תרין השני שבין אדם למקום. יש פנים לכאן ולכאן יש וזכין ויש ח"ו להיוסף. והנה נחיו אנו אם האדם מצד אחד ירוח חרבה ויבוא לו עושר רב ומצד השני יוספק לו אויה ע"נ או כל הע"נ כא"ן יהיה ויכא יעשה רושם כנגד חתן והשמחה חרשה הבאה לו. אך זה אנו נחחדש לו שמחה חדשה אבל אם הוא עשיר גדול מוסר רב או אם יורסן לו אויה ע"נ יצמער מסס כשאר אדם דהתענוט מכבר שוכר חורגל בו האדם זה אינו סועל כבטל הצעה. ולכך ה"נ בישראל עם כי יש להם דין הנוגע לעצמן וססק בכבם אם יזכו או לא בכל מקום אין מצטערים על כך כיון שידועים שיש עליהם דין אחר שאוה"ע מקטרינן להיות ח"ו נדחין מחלקו יתברך בזה בטוחין שיוכר ברין לכך הצער הזה ממה שנוגע להם ח"ו כא"ן וכאסם נגד נורל השמחה שיש להם. וכך אמר המשורר אשרי העם יודעי תרועה ד' כאור סניך יתלכין בשפך. יגילון כל היום ובצדקתך ירומ. והכוונה נראה דאם ישראל אין יודעים כלל אם היו יום הדין נס על זה אם יסול בחלקו יתברך או לא וסבורים דאין יום הדין רק על מה שנוגע לנו או אין שמחים בריה. כיון דהלינן בססק אבל אם יודעין שנדונים נם בזה אם יחיו עמו יתברך או לא אז כיון דבטוחים דבזה יוכי ברין ושפחים על כך או שמחה זו מכבטל העצבות שיש להם מסקום אחר. ח"ש אשרי העם יודעי תרועה שידועין ע"ן התרועה דהוי מכה שבאור סניך יתלכין כי חולכים ברין עבד אור סניך כמי יהיו אם לישאל א"ל לאוה"ע ומחך זה בשפך יגילון כל היום כי כזה בטוחין שיוכר ברין ולכך ה"נח ישראל יש שמחה זו מה שמעורן כיון מי יסול בחלקו יתברך לכך ח"ו להם השמחה חרשה ע"כ מסכט העצבות שיש להם מרין עצמם אבל חקב"ה שאין לו שמחה זו ככך מפילא אין שמחה לפניו מכה הדין שנתנוין כי ישראל ונוגע לעצמו דוחק ואחי ששיר והבן כי נצחתי :

פזמון שלמה אור סיון קבל

וי"ל עפ"מ"ר פ' אמור משל דר' מינים לשנים שנכנסו לדין ויצאו אין יודעין מי נצח מי שיוצא ובעיני בידו וכו', וכן בריה ויר"ב ישראל ואומות העולם נכנסין לדין וגם השטן עומד על ישראל, ויוצאין בדי' מינים זה בעיני בידו לומר אנו נוצחין. וז"פ מוזמר כי יענך ה' ביום צרה, קאי על ר"ה שהם בצרה מקטרוג ידיו, וה' יעורם ישלח עוזך וגו', ובי"כ יזכור כל מנחותיך הקרבנות, אח"כ בסוכות נרננה בישועתיך בארבע מינים ובשם אלהינו נדגול כי כל מצו"ה היא שם הוי"ה, וז"פ הפסוק אז ירננו עצי יער אלו בדי' מינים ולמה משום כי בא לשפוט בריה ויר"ב מראין בזה שאנו נוצחין, לכן ראב"י התגרה עמו דוקא בדי' מינים ואמר דין גירא בעינא דשטנא שרואה שאנו נוצחין כנגדו.

הצחק פטר אומר חזק כ"א

אכן לפי מה שרמז לנו כחצונו לפ"ל ס"ו שיה"כ הוא יוס מלחמה לישראל. וזה ברור שאין מלחמתן של שרי אוה"ע עם כל יחיד מישראל דנוה להם עם יחיד. וזהו דה"כ ה"אך יחנאל לשון חז"ל ברנה עב"ס ולקחחס לכס. עימות צימיק נח דמנוח לקיחה סלוגב נח ללמד שנחט סמלחמה וכרי אין אלס יודע דיע. חלל סמלחמה סוף עם כלל קיוס סלחמה סכוא נגד פנע סבריהס ולין מל לישראל ורק ספנחט ה' סנח ע"ס סורה וענדוס וגמ"ח מקי"מס. וע" סיה שרי לוה"ע מדיינים לו סרליס לסכס לו להניסס ככלל לוה"ע (א) :

קב"ה יוס הכיפור

אלהינו ואלהי אבותינו, קלח לנו, מחל לנו, בפר לנו. כי אנו עמך, ואתה אלהינו. אנו עבדך, ואתה אדוננו. אנו נחלתך, ואתה גורלנו. אנו ברמך, ואתה נוטרנו. אנו רעיתך, ואתה דוננו. אנו עמך, ואתה מלכנו. אנו בניך, ואתה אבינו. אנו קהלתך, ואתה חלקנו. אנו צאצאך, ואתה רוענו. אנו פועלתך, ואתה יוצרנו. אנו סגלתך, ואתה אלהינו. אנו מאמירך, ואתה מאמירנו.

אנו ידעין מאן הוא נצח, אלא מאן דנסב פאנן בידיה אנו ידעין דהוא נצחתיא. קה ישראל ואמות העולם פאין ומקטרגים לפני הקדוש ברוך הוא בראש השנה, ולית אנו ידעין מאן נצח, אלא במה שישאל יוצאין מלפני הקדוש ברוך הוא ולולביהן ואתרוגיהן כידן אנו יודעין דישאל אנון נצחתיא. לפיכך משה מזוהר לישאל ואמר להם ולקחתם לכם ביום הראשון.

האין סא ד-ס

בהנחל עליון גוים בהפרידו בני אדם יצב גבלת עמים למספר בני ישראל: כי חלק יהוה עמו ועקב חבל נחלתו:

קראס יונן בן חזקיהו

עלאה עלמא לעסמין די נפקו סגניו דנה בארשימיה סכהבין ולישניו בני נשא ברא דסלגנמא כי הוא זקנא קמא סיצמא עם שובעין סלאכיא רכרי עסמין דאתגלי עהון לקחסי קרמא וכי הוא נקמא אקים החומי אומיא פכוס סגניו שובעין נפשמה דישאל דנחתי לסצרים: ס וכיון דנפ" עמא קדישא בפיקמא דקארי עלמא פסח סכאל פומיה ואמר ארום חולק סב רשום סיקרא ד" עמיה פחה גבריאל פומיה בחושקתא ואמר רבית יעקב עבד אהסנפיה:

מכר רבי יואל סכר כ"ב

רבי שמעון אמר, קרא הקדוש ברוך הוא לשבעים מלאכים הסוכבים פסא כבודו, ואמר להם, באו ונקבל ל את לשונם. ומנן שהקדוש ברוך הוא ירד (צ"ל קרא ור"ל) אליהם, שפאמר, הבה נרדה (בראשית י"ז). אךדה אין פתיב, אלא נרדה. ומנן שהפיל גורלות ביניהם, שפאמר, בהנחל עליון גוים ונגו' יצב גבלת עמים למספר בני ישראל (דברים לב ח). ונפל גורלו של הקדוש ברוך הוא על אברהם ועל יצחק, שפאמר, כי חלק ה' עמו (שם שם ט). אמר הקדוש ברוך הוא, חבל וגורל זה שפפל עלי רצתה נפשי, שפאמר, חקלים נפלו לי בפנעמים (תהלים ס"ו). וירד הקדוש ברוך הוא ושבעים המלאכים הסוכבים פסא כבודו, ויכלל את לשונם לשבעים גוים ולשבעים לשון, כל אחד ואחד גוי וכתבו ולשונו. ומנה מלאך על כל אמה ואמה, וישאל נפל בתלקו ותקלו. ועל זה נאמר, כי חלק ה' עמו (דברים לב ט).

סוד הדבר בכתוב שאמר בהנחל עליון גוים בהפרידו בני אדם יצב גבולות עמים וגו' כי חלק ה' עמו וגומר²⁰. והענין כי השם הנכבד ברא הכל ושם כח התחחונים בעליותים ותנו על כל עם ועם בארצותם לגמיהם כוכב ומול ידוע כאשר נודע²¹ באצטגנינות²². והנה שנאמר אשר חלק ה' אלהיך אותם לכל העמים²³. כי חלק לכלם מולות בשמים ונבואים עליהם מלאכי עליון נתנם להיותם שרים עליהם. כענין שכתוב ושר מלכות סרס עומד לגודי²⁴. וכתוב והנה שר יתן בא²⁵. ונקראים²⁶ מלכים כדכתיב ואני נותרתי שם אצל מלכי פרס²⁷. והנה השם הנכבד הוא אלהי האלהים ואדוני האדונים²⁸ לכל העולם. אבל ארץ ישראל אמצעות הישוב היא נחלת ה' מיוחדת לשמו²⁹. לא נתן עליה מן המלאכים קצין וסוטר ומושל³⁰. בהנחילו אותה לעמו המיוחד³¹ שמו ורע אהביו. והנה שאמר הייתם לי סגולה מכל העמים כי לי כל הארץ³². וכתוב והייתם לי לעם ואנכי אהיה לכם לאלהים³³. לא שתהיו אתם אל אלהים אחרים כלל. והנה קידש העם היושב בארצו בקדושת העריות וברובי המצות להיותם³⁴ לשמו. ולכן אמר ושמרתם את כל חוקותי ואת כל משפטי ועשיתם אותם ולא תקיאו אתכם הארץ³⁵. וכתוב ואמר לכם אתם תירשו את אדמתם ואני אתננה לכם לרשת אותה אני ה' אלהיכם אשר הבדלתי אתכם מן העמים³⁶. יאמר כי הבדיל אותנו מכל העמים אשר נתן עליהם שרים ואלהים אחרים. בתתו לנו את הארץ שיהיה הוא יתברך לנו לאלהים ונהיה מיוחדים לשמו.

יברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד

וזהו מאמר דוד בריש תהלים על יום זה [תהלים ב']
 למה רגשו גוים, זהו על שרים למעלה,
 ולאומים יהגו ריק יתייצבו מלכי ארץ. כי השרים
 הם מלכים לאומות ארץ, והם רוגזים שרדי עולם
 להם נגלו היותם שרים וסובבים לכסא ה', והם
 נוסדו יחד על ה' ועל משיחו, היינו על ישראל שהם
 משוחים מה' בשמן משחת קודש, ועל ה' כדכתיב
 להתייצב על ה', וכל מגמתם לקטרג שה' יפר בריתו
 ויבטל הקשר האמין אשר כרת אתנו, למען אשר לא
 הלכנו בתורתו והפרנו בריתו, וכהנה יתר קטרוגים
 ושנאה מעוררת מדנים להפר ברית ולבטל ולנתק
 הקשר החזק ואמין בנינו לבין הקב"ה, והנה ננתקה
 את מוסרותינו ונשליכה ממנו עבותימו, היינו
 הברית והקשר שיש בין ישראל להקב"ה, וזהו
 מחשבת כל השרים ומלאכי מעלה.

אמרתי כעת רק לכתוב הערה אחר שראיתי

בסימן קצ"ט בענין עכ"ם ליכנס בסוכה, בוודאי יפה הורה שאסור ליכנס עכ"ם בסוכה כן הוא מבואר בהדיא בס' מדרש פנחס שהי' מקפיד מאוד שלא ליכנס ערל בסוכה - וכן עיין בש"ך על התורה פרשת אמור, אמנם מה שיש עוד בענין זה שאלה הוא אם כשהשלאק הוא סגור ואין עליו אז שם סוכה אם מותר אז ליכנס עכ"ם אמנם באמת גם אז נראה דאסור כי יש על הדופן קדושת הסוכה, והכן.

כי קאמרינן

מאלה נפרדו איי הגוים וגו'. בפסוק זה נרמז כי בדור הפלגה נתן לכל אומה חלקה מן הארץ ושר אחד למעלה עליה ובין כולם שבעים והם שבעים ענפים מן האילן העליון שבעים שרים הסובבים כסא הכבוד והם הנקראים בשיר השירים השומרים הסובבים בעיר כי על ידיהם באים הגזירות של מעלה והם שומרים ומליצים כל אחד על אומתו. ונשאר ישראל חלק ה' מן האומות שנאמר כי חלק ה' עמו (ויקרא י"ב) כי יעקב בחר לו יי (ויקרא י"ד) וכתוב חלקי ה' אמרה נפשי (אבות ב"ד) העם בחר לנחלה לו (ויקרא י"ג) ומן הארצות ארץ ישראל שאין עליה שר ומושל רק השם יתעלה ויתברך זהו סוד כי שמך נקרא על עירך ועל עמך (ויקרא י"ג) ולזה רמז הכתוב כי בימיו נפלגה הארץ שנחלקה לשבעים מלאכים הממונים עליהם.

ולא יכניס לתוכה עובדי גלולים

שהסוכה היא צלא דמהימנותא ועובד גלולים לית ליה דמהימנותא ואז בורחת הקדושה ושבעה הצדיקים מקללים קללות נמרצות, אם כשאינם נותנים להם חלקם שהוא חלק העניים מקללים אותם קללות שכתב הזוהר עיין שם, כל שכן אם בא כותי וכפרט שהוא עובד עבודת גלולים שהוא אל קנא, וכמה בני אדם חושבים שיושבים בצל סוכה והם חרץ ממנה, שמי שהוא אורחי ושוורשו וענפיו מישראל ומכוון לישוב בצילא דמהימנותא סוכה קלטתו, ואם לאו סוכה פולטתו, זהו כל האזרח בישראל ישבו וגו' שמחלה פניהם, כל האזרח בישראל ישבו בסוכות,

כי קאמרינן

וטעם בהנחל עליון גוים פירשתיו בפסוק אשר חלק יי' אלהיך אותם לכל העמים כי בדור הפלגה שנחלקו הארצות בכל אומה ואומה הופקד על כל אחד מהם מלאך אחד למעלה לשמור תפקידו שהופקד עליו רק ארץ ישראל שלא הופקד עליה שר. וכן מן האומות נשאר ישראל שאין עליהם מלאך אחר רק השם יתעלה זה כי חלק יי' עמו ויונתן תרגם באחסנתא עילאה לעממיא דנפקו מבני דנה באפרשותיה מכתבין ולישנין בבני נשא בדרא דפלגותא בההוא זמנא רמא פיצתא עם שבעין מלאכיא רברבי עמין דאיתגלי עמהון למחמי קרתא ובההיא זמנא אוקים תחומי אומיא בסכום מנין שבעין נפשתיא דבני ישראל דנחתין למצרים. וכיון דנפל עמא קדישא בפיצתיה דמריה עלמא פתח מיכאל פומיה ואמר ארום חולק טב דשום מימרא דיי' עמיה פתח גבריאל פומיה בתושבחתא ואמר דבית ישראל ערב אחסנתיה.

אמרתי כעת רק לכתוב הערה אחר שראיתי

1 דבר אחר, הנה אנכי שלח מלאך, הן הוא דכתיב (ישע' כ"ו) אני אמרתי אלהים אתם ובני עליון כלכם, קשעמדו ישראל בסיני וקבלו את התורה אמר הקדוש ברוך הוא למלאך המות, על כל עובדי פוכבים יש לך רשות, ועל אמה זו אין לך רשות פה שהם חלקי. קשם שאני הי' וקיים קך בני קמיין שנאמר (ויקרא י"ח) בהנחל עליון

כאמרינן

(כ) ותסמא הארץ ואפקוד שנה עליה ותקיא הארץ החמיד הכתוב בעריות בעבוד הארץ שתסמא בן ותקיא הנפשות הערשות. והנה העריות חובת הגוף ואינן תלויות בארץ, אבל

צ, י"ז): ויחי נועם ה' אלוקינו עלינו ומעשי ידינו, זה מעשה המשכן, כוננה עלינו, פירוש להיות לכוין למקום השכינה, ומעשי ידינו כוננהו, פירוש, על ידינו תהיי חכן. ומיד נתקיים (תהילים צ"א, א'): 'ושב באתר עליון בצל שדי יתלונן, אפילו לינת לילה, דהיינו על יום אחד ויומיים ג"כ לא סר מהם, וזה ה"י בטי"ו בתשרי ונתכפר לחם חטא העגל.

גוים וכתוב (שם ט) כי חלק ה' עמו יעקב קבל נחלתו, ולא רציתם אלא הבלתם מעשיכם ואמרתם לעגל אלה אלהיך ישראל, ולקך ותהלים 30 ז) אכן קאדם תמותון. מה עובדי כוכבים משתמשים בשירים אף אתם כן שנאמר הנה אנכי שלח מלאך. וכן אתה מוצא ש"שהראה הקדוש ברוך הוא ליעקב שרי קל מלכות ומלכות שנאמר (בראשית כ"ב ז') ויחלם והנה סלם מצב ארצה, הראה לו קמה אמות וקמה איסרכין וקמה שלטונין עומדים מפל מלכות ומלכות, וכשם שהראה לו אותן עומדים קך הראה לו אותן נוסלין שנאמר והנה מלאכי אלהים עלים יורדים בו. אמר לו הקדוש ברוך הוא עלה אף אתה, אמר לו יעקב מתירא אני שמא ארד בשם שירדו אלו. אמר לו הקדוש ברוך הוא אל תתירא בשם שאני יורד מגדלתי קך לא אתה ולא בניך יורדים מגדלתם, שנאמר והנה ה' נצב עליו. אימתו, בשעה שהם עושים רצוני, ובשעה שאמרתם אלה אלהיך ישראל ועזבתם אותי והלקתם קדרכי עובדי כוכבים מה עובדי כוכבים בשירים אף אתם בשירים שנאמר הנה אנכי שלח מלאך.

27

מכתוב 3

ואר יתכן משום ר' חזקי' שלמה דברים בקט משה מלפי הקב"ה ותן לו בקט שחשבה שכתב על ישראל ותן לו שאמר "הלא בלתיך קמני" בקט שלא תסדה שכתב על עשר סבבים ותן לו שאמר "תפטר אני וקמך"

28

מכתוב בתוך י"ב בל"כ

ושמעתי מדודי הגאון החסיד מוולנא הטעם מה שמצות סוכה הוא בטי"ו לחדש השביעי ולכאורה הוא תמוה, הלא הטעם של סוכה מפורש בתורה, כי בסכות הושבתי את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים, ולפי זה ה"י צריך להיות מצות סוכה בימי ניסן בעת צאתם מארץ מצרים! ואמר דודי הגאון הנ"ל, ששורש הטעם של מצות סוכה הוא על מה שחזר הקב"ה ונתרצה לשכון בתוך בני ישראל ולא למסור אותם למלאך, כמו שאמר בתחילה: הנה אנכי שולח מלאך לפניך.

רק שהשכינה תהיי תמיד בתוכם ולישב בצלו. והתחלת חזרת השכינה לישראל ה"י בטי"ו תשרי, כי ביום הכפורים ירד

משה מן ההר להגיד לישראל שצווה הקב"ה לעשות המשכן ולשכון בתוך בני ישראל לעולם ולא יסור מהם לעולם, כמו שכתוב: השוכן אתם בתוך טומאתם, וביום מחרת יוס הכפורים צווה להביא נדבות המשכן, הרי י"א, וביום י"ב וי"ג הביאו נדבות, דכתיב (שמות ל"ג, ג') והם הביאו אליו נדבות בבקר בבקר, כדאיתא במדרש וע"ז מדרש

תנחומא (פרשת) משה ורא סימן כיב דיה וכו'ם ויאמר אליו ר' יהודה ור' נחמיה אומרים שני ימים היו מביאים נדבות, שנאמר: בבקר בבקר, וביום י"ד הכריזו שלא יביאו עוד. וביום ט"ו הותרו לבנות המשכן וחזרה השכינה על ישראל, וע"ז ציוה השם לעשות את רצו הסכות בטי"ו לחדש השביעי, ע"ש שזכינו לישב תחת כנפי השכינה. וזה פירוש הכתוב ויקרא כיג, ט"ג כי בסכות הושבתי את בני ישראל, וזה הוא ענן הכבוד, שחזרה השכינה על ישראל, וזה הוא מה שאמר דוד המלך ע"ה ותהלים